

Прва основна школа краља Петра II у Ужицу

**ШКОЛСКИ ПРОГРАМ
предмета географија за 5. разред
за период 2018-2022. година**

Напомена: Све евентуалне корекције програма наставе и учења географије биће праћене и евидентирание кроз месечне планове и дневне припреме или на неки други одговарајући начин у складу са природом корекције.

Назив предмета: ГЕОГРАФИЈА

Годишњи фонд часова: 36 часова

Недељни фонд 1 час

Циљ наставе и учења предмета: Циљ наставе и учења географије је да ученик изучавањем географских објеката, појава и процеса у природном и друштвеном окружењу и међусобној повезаности са њима развије одговоран однос према себи, природи и будућности планете Земље.

ГОДИШЊИ (ГЛОБАЛНИ) ПЛАН РАДА

БРОЈ ТЕМЕ	НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	БРОЈ ЧАСОВА					Образовни стандарди
		Обрада	Утврђивање	Провера	Систематизација	Укупно часова	
1.	Човек и географија	1	0	0	0	1	ГЕ 1.2.3; ГЕ1.3.1; ГЕ 2.4.2.
2.	Васиона	3	1	1	0	5	ГЕ1.1.3; ГЕ1.2.1; ГЕ1.2.2; ГЕ2.1.4; ГЕ2.2.1; ГЕ2.3.2.2.
3.	Планета Земља	19	8	2	1	30	ГЕ1.2.2; ГЕ1.2.3; ГЕ2.2.1; ГЕ2.2.2; ГЕ3.2.1; ГЕ3.2.2.
Прво полугодиште		14	6	2	0	22	
Друго полугодиште		9	3	1	1	14	
УКУПНО		23	9	3	1	36	

Образовни стандарди за предмет Географија

Област	Основни ниво Следећи искази описују шта ученик/-ца зна и уме на основном нивоу	Средњи ниво Следећи искази описују шта ученик/-ца зна и уме на основном нивоу (подразумева се да је ученик/-ца савладао/-ла и све захтеве	Напредни ниво Следећи искази описују шта ученик/-ца зна и уме на напредном нивоу (подразумева се да је ученик/-ца савладао/-ла и све захтеве са основног и средњег нивоа)

		са основног нивоа)	
Географске вештине	ГЕ. 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте	ГЕ. 2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти ГЕ. 2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти ГЕ. 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице – објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, рафиком, табелом и схемом ГЕ. 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на некој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком,табелом и схемом	ГЕ. 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница – објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте
Физичка географија	ГЕ. 1.2.3. именује Земљине сфере (литосферу, атмосферу, хидросферу, биосферу) и препознаје њихове основне одлике	ГЕ. 2.2.1. описује небеска тела и њихова кретања ГЕ. 2.2.2. разликује и објашњава географске чињенице – објекте, појаве, процесе и односе у Земљиним сферама (литосфери, атмосфери, хидросфери, биосфери)	ГЕ. 3.2.1. препознаје димензије Земље и објашњава последице Земљиног облика и њених кретања ГЕ. 3.2.2. објашњава физичко-географске законитости у географском омотачу (клима и биогеографску зоналност) и наводи мере његову заштиту,обнову и унапређивање
3. Друштвена географија	ГЕ 1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред	ГЕ 2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва	ГЕ 3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ 3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности
4. Регионална географија	ГЕ 1.4.1. препознаје основне природне и друштвене одлике наше државе	ГЕ 2.4.1. описује природне и друштвене одлике наше државе и наводи њене географске регије ГЕ 2.4.2. описује природне и друштвене одлике	ГЕ 3.4.1. објашњава географске везе(простор, каузалне, директне и индиректне) изаконитости (опш

	ГЕ 1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике	континентата и наводи њихове географске регије	ипосебне) у нашој земљи и уме да издвоји географске регије ГЕ 3.4.2. објашњава географске везе (просто каузалне, директне и индиректне) и законитости (опш и посебне) у Европи и уме да издвоји географске регије ГЕ 3.4.3. објашњава географске везе (просто и каузалне,) и законитости (опште и посебне) ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије
--	---	--	---

ОБЛАСТ / ТЕМА	ИСХОДИ По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ
ЧОВЕК И ГЕОГРАФИЈА	<ul style="list-style-type: none"> – повеже постојећа знања о природи и друштву са географијом као науком; – повеже географска знања о свету са историјским развојем људског друштва и научно-техничким прогресом; – на примерима покаже значај учења географије за свакодневни живот човека; 	<p>Ширење географских хоризоната и велика географска открића.</p> <p>Одговорност човека према планети Земљи.</p>

		<ul style="list-style-type: none"> – разликује одговорно од неодговорног понашања човека према природним ресурсима и опстанку живота на планети Земљи; 	
	ВАСИОНА	<ul style="list-style-type: none"> – разликује појмове васиона, галаксија, Млечни пут, Сунчев систем, Земља; – објасни и прикаже структуру Сунчевог система и положај Земље у њему; – разликује небеска тела и наводи њихове карактеристике; – одреди положај Месеца у односу на Земљу и именује месечеве мене; 	<p>Васиона, галаксија, Млечни пут, звезде, сазвездице</p> <p>Сунчев систем: Сунце, планете, сателити, Месец, месечеве мене, астероиди, комете, метеори</p>
	Облик Земље и структура њене површине	<ul style="list-style-type: none"> - помоћу глобуса опише облик Земље и наведе доказе о њеном облику; – помоћу карте опише распоред копна и воде на Земљи и наведе називе континената и океана; – примерима објасни деловање Земљине теже на географски омотач; 	Облик и димензије Земље, распоред копна и воде на Земљи Сила Земљине теже, глобус, екватор, полови.
	Земљина кретања	<ul style="list-style-type: none"> – разликује и објасни Земљина кретања и њихове последице; – повеже смер ротације са сменом дана и ноћи; – повеже нагнутост земљине осе са различитом осветљеношћу површине Земље; – повеже револуцију Земље са сменом годишњих доба на северној и јужној полулопти и појавом топлотних појасева; 	<p>Ротација Земље и последица ротације: смена обданице и ноћи, привидно кретање Сунца, локално време.</p> <p>Револуција Земље и последице револуције: неједнака дужина обданице и ноћи током године, смена годишњих доба, календар, топлотни појасеви.</p>
		<ul style="list-style-type: none"> – разликује деловање унутрашњих сила (сила Земљине теже, унутрашња топлота Земље); – разликује основне омотаче унутрашње грађе Земље; – наведе спољашње силе (ветар, вода) Земље; – помоћу карте и цртежа опише начине и последице кретања литосферних плоча (вулканизам, земљотреси, набирање и раседање); – разликује хипоцентар и епицентар и наведе 	<p>Постанак и унутрашња грађа Земље, литосферне плоче: кретање плоча, промена положаја континената.</p> <p>Вулканизам и земљотреси: елементи, настанак зона појава у свету и Србији, последице и штетни ефекти у случају земљотреса.</p> <p>Стене: магматске, седиментне, метаморфне.</p>

ПЛАНЕТА ЗЕМЉА	Унутрашња грађа и рељеф Земље	<p>трусне зоне у свету и у Србији;</p> <ul style="list-style-type: none"> – наведе поступке које ће предузети за време земљотреса ; – опише процес вулканске ерупције и њене последице; – помоћу фотографија или узорка стена разликује основне врсте стена, описује њихов настанак и наводи примере за њихово коришћење; – помоћу карте, цртежа и мултимедија објашњава настанак планина и низија и разликује надморску и релативну висину; – разликује ерозивне и акумулативне процесе; – наведе примере деловања човека на промене у рељефу (броне, насипи, копови); 	<p>Постанак рељефа процесима набирања и раседања, планине, низије, надморска и релативна висина.</p> <p>Обликовање рељефа дејством воде (радом р таласа, леда, растварање стена) и ветра.</p> <p>Човек и рељеф (позитивни и негативни утицаји)</p>
	Ваздушни омотач Земље	<ul style="list-style-type: none"> – опише структуру атмосфере; – наведе временске промене које се дешавају у тропосфери (ветрови, падавине, облаци, загревање ваздуха...); – разликује појам времена од појма клима; – наведе климатске елементе и чиниоце и основне типове климе; – графички представи и чита климатске елементе (климадијаграм) користећи ИКТ; – користи дневне метеоролошке извештаје из медија и планира своје активности у складу са њима; – наводи примере утицаја човека на загађење атмосфере и предвиђа последице таквог понашања; – наводи примере о утицају атмосферских непогода на човека (екстремне температуре и падавине, град, гром, олуја); 	<p>Атмосфера (састав, структура и значај).</p> <p>Време и клима: климатски елементи и појмови (температура, притисак, влажност ваздуха, падавине, облачност, ветар).</p> <p>Климатски чиниоци, основни типови климе.</p> <p>Човек и клима (атмосферске непогоде, утицај човека на клима)</p>
		<ul style="list-style-type: none"> – уочава и разликује на географској карти океане, већа мора, заливе и мореузе; – наведе и опише својства морске воде; 	<p>Светско море и његова хоризонтална подела својства морске воде (сланост, температура, провидност), кретање морске воде (таласи,</p>

	Воде на Земљи	<ul style="list-style-type: none"> – помоћу карте прави разлику између речне мреже и речног слива; – наведе и опише елементе реке (извор, ушће, различити падови на речном току); – разликује типове језерских басена према начину постанка; – наведе узроке настанка поплава и бујица и објасни последице њиховог дејства; – наведе поступке које ће предузети за време поплаве и након ње; – наведе примере утицаја човека на загађивање вода и предвиђа последице таквог понашања; 	<p>цунами, плима и осека, морске струје).</p> <p>Воде на копну: подземне воде и извори, реке, језера и ледници.</p> <p>Човек и вода – поплаве и бујице, заштита вода од загађења.</p>
	Биљни и животињски свет на Земљи	<ul style="list-style-type: none"> – помоћу карте повеже климатске услове са распрострањеношћу живог света на Земљи; – помоћу карте наведе природне зоне и карактеристичан живи свет у њима; – опише утицај човека на изумирање одређених биљних и животињских врста; – наведе примере за заштиту живог света на Земљи 	<p>Распростирање биљног и животињског света на Земљи.</p> <p>Угроженост и заштита живог света</p>

Кључни појмови садржаја: васиона, Сунце, планете, галаксија, глобус, екватор, полови, лонтиненти, океани, ротација, револуција, стене, вулкани, земљотреси, литосфера, хидросфера, биосфера, атмосфера

ОБЛАСТ/ТЕМА	НАЧИН И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА (по областима)
ЧОВЕК И ГЕОГРАФИЈА	<ul style="list-style-type: none"> -увођење ученика у наставни предмет и упознавање са значајем географије -упознавање ученика са садржајем наставног програма и давање јасних упутстава за рад -помоћи ученицима да повежу постојећа знања о природи и друштву са географијом као науком
ВАСИОНА	<ul style="list-style-type: none"> -давање ученицима најосновнијих математичко-географских и астрономских знања о васиони, Сунчевом систему, облику и величини Земље и њеном положају у васиони -информисање ученика о основним карактеристикама осталих небеских тела -илустративни прикази планета и осталих небеских тела
ПЛАНЕТА ЗЕМЉА	<ul style="list-style-type: none"> -код проучавања облика и величине Земље и распореда континената и океана користити илустративно-демонстративне методе и методе експеримента уз употребу модела Земље-глобуса и

	<p>географске карте(треба радити на даљем унапређивању сналажења ученика на карти)</p> <ul style="list-style-type: none"> -за разумевање Земљине ротације и револуције и последице ових кретања користити очигледна наставна средства(глобус, батеријску лампу, телуријум, видео записе, анимације...), илустративно-демонстративне методе и методе експеримента -илустративно-демонстративни приказ земљотреса и вулканских ерупција -визуелно откривање сличности и разлика између типова стена -израда модела облика рељефа -акцент ставити на достизање исхода који се односе на функционално знање ученика (понашање у случају земљотреса, екстремних температура, атмосферских непогода, бујица и поплава) -треба навести и примере позитивног и негативног деловања човека на природу -указивати на превенцију и на заштиту природе -развијати код ученика одговорност о очувању биљних и животињских врста и рационалном коришћењу природних ресурса, као услова опстанка на Земљи -користити планиране излете да се ученици упознају са објектима геонаслеђа и да развију правилне ставове о његовом значају и очувању -помоћи ученицима да правилно географски посматрају и уочавају природне објекте, појаве и процесе у локалној средини чиме ће се подстаћи радозналост деце и самостално истраживање -помоћи ученицима да користе статистички материјал који је систематизован у табелама, као и да уколико је то могуће помоћи им да рукују различитим мерним инструментима
--	---

ПРОЈЕКТНА НАСТАВА

Пројектна настава ће бити реализована кроз наставну тему Планета Земља теме. Она треба да помогне ученицима да правилно географски посматрају и уочавају природне и друштвене објекте, појаве и процесе чиме ће се подстаћи радозналост деце и самостално истраживање. Она ће помоћи ученицима да користе мерне инструменте као и статистички материјал који је систематизован у табелама, карте, као и различите изворе знања. Пројектна настава је у циљу достизања исхода који се односе на функционално знање ученика.

АКТИВНОСТИ У НАСТАВНОМ ПРОЦЕСУ

Наставник организује час, презентује наставне садржаје ангажујући ученике, водећи рачуна о претходним знањима која поседују, демонстрира, користи ИКТ – презентације, приказе, снимке, прилоге, демонстрирање; подстиче ученика на активно учешће, повезује садржаје са свакодневним животом, вреднује рад ученика;

Ученици активно учествују у реализацији часа, записују, анализирају, дискутују, показују, примењују, закључују, учествују у тимском и групном раду, процењују наставу, рад других ученика и сопствени рад

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Оцењивање је саставни део процеса наставе и учења којим се обезбеђује стално праћење и процењивање резултата постигнућа ученика, а у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању. Праћење и вредновање ученика започиње иницијалном проценом нивоа знања на коме се ученик налази. Свака активност на часу служи за континуирану процену напредовања ученика. Неопходно је ученике стално оспособљавати за процену сопственог напретка у остваривању исхода предмета.

Како ниједан од познатих начина вредновања није савршен, потребно је комбиновати различите начине оцењивања. Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење. Ако наставник са ученицима договори показатеље на основу којих сви могу да прате напредак у учењу, ученици се уче да размишљају о квалитету свог рада и о томе шта треба да предузму да би свој рад унапредили. Оцењивање на тај начин постаје мотивациони фактор за ученике. На основу резултата праћења и вредновања, заједно са ученицима треба планирати процес учења и бирати погодне стратегије учења.

На почетку школске године наставници географије треба направити план временске динамике и садржаја оцењивања знања и умења (процењивања постигнућа) ученика водећи рачуна о адекватној заступљености сумативног и формативног оцењивања. Будући да се у новим програмима наставе и учења инсистира на функционалним знањима, развоју међупредметних компетенција и пројектној настави, важно је да наставници на почетку школске године добро осмисле и са ученицима договоре како ће се обављати формативно оцењивање. У том смислу препоручује се наставницима да на нивоу стручних већа договоре критеријуме и елементе формативног оцењивања (активност на часу, допринос групном раду, израда домаћих задатака, кратки тестови, познавање географске карте...).

Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано спроводи евалуацију и самоевалуацију процеса наставе и учења.

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ

Упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика

Урађено на основу Правилника о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању

Шта пратимо	Критеријуми оцењивања	Поступак	Инструменти оцењивања	Време
-------------	-----------------------	----------	-----------------------	-------

Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;

процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине, руковање прибором, алатом и технологијама и извођење радних задатака.

Оцену одличан (5) добија ученик који:
 – у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама;
 – лако логички повезује чињенице и појмове;
 – самостално изводи закључке који се заснивају на подацима;
 – решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује;
 – показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања.

Оцену врло добар (4) добија ученик који:
 – у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове;
 – самостално изводи закључке који се заснивају на подацима;
 – решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује;
 – показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања.

Оцену добар (3) добија ученик који:
 – у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама;
 – у знатној мери логички повезује чињенице и појмове;
 – већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме;
 – у довољној мери критички расуђује;
 – показује делимични степен активности и ангажовања.

- Формативно оцењивање: свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника/е-дневник	Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5 Ко не зна одговор -	Свакодневно бележење током године
-Комисија ученика и наставница	Учесталост јављања на часу по месецима	Пресек стања на полугодишту (сваких 16 часова)
- Усмено одговарање	Свеобухватност одговора Хронолошка и појмовна прецизност Сналажење на карти Хоризонтално и вертикално повезивање градива Самосталност у одговарању	По потреби, бар једном у полугодишту
-Редовност доношења домаћег -Ученици воде евиденцију	За три недоношења домаћег -1 у свеску, а након опомене и у дневник За редовно доношење домаћег задатка-5	Свакодневно током године, праћење/ пресек стања за тромесечје
Квиз на кахуу, или други он-лајн квиз	Првопласирани +5 Другопласирани ++ Трећепласирани +	По једном у полугодишту
Прегледање свески	Уредност Све забележено са часова	На крају наставне године
	Боловање:	Након сваке

	<p>Оцену довољан (2) добија ученик који:</p> <ul style="list-style-type: none"> - знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; - у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; - понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује; - показује мањи степен активности и ангажовања. 	<p>- Писане провере Ученици дају самопроцену оцене</p>	<p>40-54%-2 55-69%-3 70-84%-4 85-100%-5</p>	<p>теме (4 провере које се раде цео час - по две у полугодишт у и бар две провере до 15 минута-</p>
	<p>Недовољан (1) добија ученик који:</p> <ul style="list-style-type: none"> - знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене; - не изводи закључке који се заснивају на подацима; - критички не расуђује; - не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање. 	<p>- Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика)</p>	<p>Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада, продуката група (пано, табела...)</p>	<p>По потреби</p>
		<p>Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)</p>	<p>Прва три пара која прва ураде задатак добијају +5 Сви парови који ураде задатак добијају+ Парови који не раде задато на часу добијају -</p>	<p>По потреби</p>
		<p>Сналажење на карти</p>	<p>За показаних 5 појмова за један минут оцена 5 За 4 -4 3-3 2-2</p>	<p>У току школске године</p>

Ангажовање ученика у настави	одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другима	– показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања.(5)	Вођење евиденције од стране наставника о: -Јављању на часовима (учесталост и активност по месецима) -Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти) -Учешћу на такмичењима -Посета културно-историјским институцијама и догађајима -Несебичном пружању помоћи другим ученицима -Израда паноа, ППТ, различитих врста излагања	Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано -Учесталост јављања и активност по месецима -Учествује и израђује самостално или у сарадњи са другима продукте рада -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...) -Спреман је да помогне другима -Иницијатива и квалитет продукта	-Пресек стања по тромесечјима
		– показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања.(4)			
		– показује делимични степен активности и ангажовања (3)			
		– показује мањи степен активности и ангажовања.(2)			
		– не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање (1)			

ПЛАН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА И СТАНДАРДА

На почетку наставне године врши се иницијално тестирање. Оно се не оцењује

Предвиђен је и полугодишњи (децембар или јануар) и завршни тест (крај школске године) којима се проверава оствареност исхода и стандарда.

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ:

1. Компетенција за учење
2. Сарадња
3. Комуникација
4. Рад са подацима и информацијама

5. Дигитална компетенција
6. Одговоран однос према околини
7. Одговоран однос према здрављу
8. Одговорно учешће у демократском друштву
9. Естетичка компетенција
10. Решавање проблема
11. Предузимљивост и оријентација ка предузетништву

Опште предметне компетенције

Компетенција за учење:

- Има позитиван и одговоран однос према учењу.
- Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује, спроводи и вреднује учење; разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје.
- Користи различите изворе информација и има критички однос према њима.
- Примењује одговарајуће начине учења у складу са циљевима, садржајем, интересовањима, условима и временом.
- Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користи могућности ваншколског учења; негује и развија лична интересовања.

Одговорно учешће у демократском друштву:

- Има позитиван став према поштовању људских права и слобода.
- Зна дечја и основна људска права и одговорности, уме да препозна њихово кршење и способан је да их аргументовано брани.
- Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву.
- Примењује процедуре демократског друштва у одлучивању и избору; поштује одлуке већине и уважава мишљења мањине.
- Негује своју националну културну баштину и активно учествује у интеркултуралном дијалогу.
- Промовише позитивне вредности друштва у различитим активностима (нпр. хуманитарне, еколошке, културно-уметничке акције; борба против насиља и дискриминације по било ком основу (нпр. верском, националном, родном, узрасном, етничком...); акције против болести зависности, злостављања животиња итд.).

Естетичка компетенција:

- Показује позитиван однос према сопственој и култури других заједница, упознаје и разуме њихове вредности, повезује културну и природну баштину са историјским и географским контекстом и доприноси очувању природних и културних добара.
- Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања.
- Употребљава основне појмове, схеме и правила који припадају теоријама уметничких грана које постоје у основном образовању.

Комуникација:

- Познаје различите облике комуникације и њихове одлике (усмену и писану, невербалну, телефоном, преко интернета итд.).
- Уме јасно да се изрази усмено и писано, у складу са потребама и карактеристикама ситуације, поштујући ограничења у погледу дужине и намене.
- Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност.
- Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин.

-Користи на одговарајући и креативан начин језик и стил који је специфичан за различите дисциплине; кроз комуникацију негује културу изражавања и чува језички идентитет.

-Уме да саслуша излагање саговорника до краја и без упадица.

Одговоран однос према околини:

-Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе.

-Активно се укључује у друштвене акције у школи и заједници које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и ка одрживом развоју.

Одговоран однос према здрављу:

-Бира стил живота и навике имајући на уму добре стране и ризике тог избора. Разуме да је стил живота ствар личног избора и преузима одговорност за свој избор.

Предузимљивост и оријентација ка предузетништву:

-Препознаје сопствене предности и своје могућности у односу на будуће образовање и професионалну оријентацију;

-Спреман је да учествује у самосталним и тимским пројектима; способан је да развије идеју, представи је, образложи и преговара у тиму о њеној реализацији; учествује у активностима са другима у оквиру своје тимске улоге;

-Мотивисан је и зна да истакне своје добре особине које су важне за обављање школских и радних задатака и користи ЦВ и мотивационо писмо да опише своје компетенције, жеље и очекивања.

-Зна да постави реалне циљеве и на основу датих могућности уме да планира и проналази начине њиховог остваривања.

Рад с подацима и информацијама:

-Зна да је за разумевање појава и догађаја и доношење компетентних одлука потребно имати релевантне и поуздане податке и разликује податак/ информацију од њиховог тумачења.

-Користи податке из различитих извора, начине добијања података и на основу тога процењује њихову поузданост и препознаје могуће грешке уз помоћ наставника.

-Користи информације у различитим симболичким модалитетима (табеларни, графички, текстуални приказ), чита, тумачи и примењује их, повезујући их са претходним знањем из различитих области.

Решавање проблема:

-Препознаје проблем, рашчлањује проблемску ситуацију на делове и уочава везе и односе између њих у светлу претходно стечених знања у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства.

-Планира стратегију решавања проблема (претпоставља решења, планира редослед активности, избор извора информација, средстава/опreme коју ће користити, са ким ће сарађивати, са ким ће се консултовати).

-Решава проблем према планираној стратегији примењујући знања и вештине стечене учењем различитих предмета и ваншколским искуством.

-Самостално или консултујући друге особе (вршњаке, наставнике, родитеље) преиспитује начин решавања проблема, алтернативне начине решавања, тачност и прецизност решења.

-Формулише објашњења и закључке на основу резултата до којих је дошао/дошла у раду, презентује их и дискутује са другим особама и преиспитује их у светлу добијених коментара. Стечена нова сазнања и вештине повезује у јединствену целину са претходним.

-Проверава применљивост решења у пракси и користи стечена знања и вештине у новим ситуацијама.

Сарадња:

-активно и конструктивно учествује у раду групе или пара,

-поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи

-или пару,

-доприноси решавању разлика у мишљењу и ставовима поштујући друге као равноправне чланове тима или групе,

-одговорно и савесно извршава заједничке активности стављајући интересе групе изнад сопствених,

-критички процењује свој рад и рад чланова групе, доприноси унапређивању рада групе и уме да представи резултате рада.

Дигитална компетенција:

-Уме да претражује, критички анализира и систематизује информације у електронском облику користећи одговарајућа средства ИКТ.

-Уме да представи, организује и обликује одређене информације користећи на ефикасан начин могућности ИКТ средства.

-Приликом решавања проблема уме да одабере средство ИКТ и да га користи на одговарајући начин.

-Ефикасно користи ИКТ за комуникацију и сарадњу.

-Препознаје предности, ризике и опасности по себе и друге и одговорно поступа при коришћењу ИКТ.

Специфичне предметне компетенције

ОБЛАСТ: Развијеност и примена географских способности и вештина за решавање одређених ситуација

- Основни ниво

Ученик чита географску карту, употребљава различите географске изворе и статистичке податке. Употребљава најједноставније мерне инструменте и описује податке које они приказују.

- Средњи ниво

Ученик истражује, класификује и приказује елементе географске средине на некој карти, моделом, дијаграмом, табелом, схемом, текстом. Познаје значај примене информационих технологија у свакодневним активностима.

- Напредни ниво

Ученик планира и изводи једноставна теренска истраживања, користи и анализира информације о географским чињеницама датим у писаним и електронским медијима, изводи закључке и примењује их у новим ситуацијама. Примењује информационе технологије ради обављања различитих активности.

ОБЛАСТ: Примена географских знања и концептуалног разумевања у одређеним проблемским ситуацијама

- Основни ниво

Ученик препознаје, разликује и именује физичко-географске, друштвено-географске и регионално-географске чињенице и наводи њихове вредности за рационално коришћење у свакодневном животу.

- Средњи ниво

Ученик идентификује и анализира индивидуалност, разноврсност и распрострањеност физичко-географских и друштвено-географских чињеница, а регионално-географске чињенице, везе и законитости сврстава у одређене појмовне категорије и системе.

- Напредни ниво

Ученик анализира и објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у географској средини и предлаже нова решења. Издваја и упоређује географске регије.

МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ

У зависности од садржаја наставе и учења посебно ће се реализовати међупредметно повезивање са следећим предметима:

Биологија

Историја

Математика

Информатика и рачунарство

Физичко и здравствено васпитање

Ликовна култура

Верска настава

Физика

Међупредметно повезивање биће детаљно разрађено у оперативним плановима рада, као и током тематског дана или тематске недеље, а обухваћено је и у пројектној настави и географској секцији.

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви допунске наставе: Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умећа и вештина из наставног градива.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	ОСНОВНИ ОБЛИЦИ ИЗВОЂЕЊА ПРОГРАМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ САДРЖАЈА ПРОГРАМА
Човек и географија	-слушају -питају -разговарају -описују	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад -методе рада прилагођава карактеристикама и способностима	-индивидуални -фронтални	-боље разумевање, препознавање и усвајање знања

		ученика		
Васиона	-слушају -питају -разговарају -описују	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад -методе рада прилагођава карактеристикама и способностима ученика	-индивидуални -фронтални	-боље разумевање, препознавање и усвајање знања
Планета Земља	-слушају -питају -разговарају -упоређују -показују	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад -методе рада прилагођава карактеристикама и способностима ученика	-индивидуални -фронтални	-боље разумевање, препознавање и усвајање знања

Напомена: Часови допунске наставе се могу по потреби кориговати. Број часова зависи од одељења и потреба ученика

ДОДАТНИ РАД

Циљеви додатног рада: Додатни рад се организује за ученике који показују веће интересовање и жељу за новим сазнањима која превазилазе оквире предвиђене планом и програмом, са циљем повезивања и примене наученог.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	ОСНОВНИ ОБЛИЦИ ИЗВОЂЕЊА ПРОГРАМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ САДРЖАЈА ПРОГРАМА
Човек и географија	-разговарају -уочавају -закључују -анализирају	-мотивише за рад -усмерава -подстиче на размишљање, логичко закључивање, радознаlost и самосталан рад	-самосталан рад -истраживачки рад -тимски рад -рад у мањим групама	-повезивање знања и примена наученог -самостално истраживање и правилно коришћење стручне литературе и штампе
Васиона	-разговарају -уочавају -закључују -анализирају -пишу реферате -праве паное	-мотивише за рад -усмерава -подстиче на размишљање, логичко закључивање, радознаlost и самосталан рад	самосталан рад -истраживачки рад -тимски рад -рад у мањим групама	-повезивање знања и примена наученог -самостално истраживање и правилно коришћење стручне литературе и штампе

Планета Земља	-разговарају -уочавају -закључују -анализирају -пишу реферате -праве паное	-мотивише за рад -усмерава -подстиче на размишљање, логичко закључивање, радозналост и самосталан рад	-самосталан рад -истраживачки рад -тимски рад -рад у мањим групама	-самостално истраживање и правилно коришћење стручне литературе и штампе повезивање знања и примена наученог
---------------	---	---	---	---

ГЕОГРАФСКА СЕКЦИЈА

Циљеви географске секције :

Разумевање појава, процеса и односа у природи и друштву.

Развијање способности за активно стицање знања кроз истраживање.

Развијање радозналости, способности рационалног расуђивања, самосталности у мишљењу .

Развијање логичког и апстрактног мишљења.

Схватање повезаности природних и друштвених појава.

Развијање свести о потреби заштите природе.

Развијање вештина обнове и унапређења животне средине

Развијање радних навика и склоности ка изучавању природних наука

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА ГЕОГРАФСKE СЕКЦИЈЕ

Пријављивање и учешће у раду географске секције је добровољно.

Рад по групама у кабинету и на терену.

Коришћењем савремених наставних средстава и прављење презентација.

Приказивањем стеченог знања презентацијама и постављање резултата рада на сајту школе.

Посетама одређеним институцијама.

Заједнички рад са сродним секцијама.

Програм ће бити реализован у сарадњи са заинтересованим наставницима школе, другим секцијама, Музејем, Историјским Архивом из Ужица, Народном библиотеком итд...

У секцију ће бити укључени ученици 5, 6, 7. и 8. разреда